

Izhaja v Trstu

vsako soboto opoldne.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Uredništvo in upravljalstvo
ul. del Lavatoio
št. 1, I.

TELEFON 18-67.

NARODNI DELAVEC

Posamezne števe se prodajajo po 6 vin.

Inserati se računajo na milimetre v širokosti ene kolone, in sicer po 8 vin. za vsaki mm. Za več nego 10kratno objavo pa po dogovoru.

Naročnina za celo leto K 4.—; za pol leta in za četrletno razmerno.

Glasilo „Narodne delavske organizacije“ v Trstu.

Obletnica „Narodne delavske organizacije“!

Leto dni delovanja ni veliko in vendar zdi se nam, da je bila ta naša delavska in narodna trdnjava »Narodna delavska organizacija«, tu že od nekaj. Danes po letu, ko se je ista vživela, konsolidirala, čutimo, da brez nje ne moremo več živeti, dà, čudimo se, kako smo poprej živeli brez nje!

Leto dni! Lanskega leta se je ob tem času bližalo k cilju dolgoletno stremenje slovenskih delavcev po ustanovitvi organizacije, ki naj bo zaščitnica, vzgojevaljica, pomočnica in zavetišče vseh onih, ki se zavedajo kakor delavci svojih narodnih pravic in dolžnosti.

Slovensko delavstvo, ki je bilo poprej večinoma prepuščeno samemu sebi, je z navdušenjem, ki še danes zveni v naših ušesih, pozdravilo to idejo, ki se je porodila v vrstah delavstva samega, in prihrumelo pod zaščito »N. D. O.«, katere potrebo je instinktivno čutilo in se nje tudi zavedalo.

Nasprotniki, ki so poprej zasramovali, so potem osupnili in prestražili so se, ko so videli, kako se mogočno od dneva do dneva povpenja kvišku organ. slov. delavstva. Skeptiki, malodušni ljudje so strmeli, ko so se prepričali da »N. D. O.« premaguje zmagoslavno vse zapreke, vse sovražstvo, vse klevete in neprestano rase, dà, rase celò tem bolj, čim večje so zapreke, čim strupeneje so klevete sovražnikov, čim težja postaja borba.

In umevno! Sovražniki in malodušniki niso hoteli ali niso mogli enega razumeti: da je namreč »Narodna delavska organizacija« nastala za to, ker je jednostavno morala navstati; ona je produkt naših razmer, rezultanta, ki z matematično strogostjo izhaja iz potrebščin našega delavstva. In v tej socijologično neobhodni potrebi »N. D. O.« tiči vsa tajnost njenega triumfalnega napredka tekom enega leta.

Mogel je slovenski delavski razred najti zavetja v internacijonalizmu? Ne. Internacijonalizem, gotovo ideal bodočnosti, je pri nas še prazna fraza. Razmere pri nas so zadostno dokazale, da naše delavstvo zatone naravnost in neobhodno v morje tujinstva, čim se oklene internacijonalizma. Pa tudi dejstva so dokazala, da slovenski delavec je bil tam le trpljen gost, zapostavljan, zlorabljan ob potrebi, izgnan, ko je hotel biti Slovenec. In biti Slovenec, ni le golo označevanje pripadnosti k nemu narodu, biti Slovenec pomenja — borbo. Borbo za doseg one pravice samoodločevanja, ki nam pritiče po naravnih zakonih. Naš narodni organizem je še šibek, on se še le razvija, manjka še nam vsega; biti Slovenec je za mnogo ljudi še junaštvo. Treba je aktivne borbe še vsakega posameznika, naš narod ne sme v narodni borbi pogrešati niti enega svojih članov, da ne pogine, marveč da dospe in se bode vzdrževal na isti višini z drugimi narodi, da pridemo potem zares do vresničenja enakosti in bratstva z drugimi narodi. In tu naj bi delavski razred, ki je glavna opora našega narodnega obstanka, bil obsojen v najboljšem slučaju k narodni pasiviteti, katera povdarja le akademično enakost med narodi, ki v resnici ne obstoja? Enakost, bratstvo je mogoče le med enakimi; sicer

je neenakost, suženstvo, hlapčevanje enega nasproti drugemu. Narodni čut pa — reke! je sam Bebel — je tako močan, da instinktivno izbruhne in potisne na stran vsako drugo stremenje, celò ono po izboljšanju socijalnega položaja, ako temu narodnemu čutu ni uzadoščeno. Za to ni mogel slovenski delavec, ki se zaveda svojega narodnega dostojanstva, najti zavetišča v socijalni demokraciji. Kajti on, slovenski delavec, se mora še le boriti za narodno enakost, na kateri le sme počivati resnična mednarodnost.

A mogel je slovenski delavec ostati neorganiziran notri v okvirju slovenskega naroda? Ne. Kajti on se zaveda tudi svojega delavskega dostojanstva; on ve, da le organizacija vseh delavskih moči mu bo pomagala ven iz socijalne bede do resnične enakosti v narodu samem. Slovenski delavec se zaveda, da tvori poglavitni razred v narodnem organizmu, da mora biti ta razred močan in gmotno krepak, ako naj obstaja ves narodni organizem. Socijalna beda pa je sploh tako velika, in še večja ona našega delavca v teh pokrajinah radi tukajšnjih narodnostnih razmer, da le v krepki in trdni organizaciji vseh slovenskih delavcev more biti spas.

In iz teh dveh stremenj: socijalnega in narodnega, je izšla »N. D. O.« in v njunem znamenju se razvija. Kam privede bodočnost? Tja, kamor dovede brezobzirno varovanje interesov delavskega razreda ob brezobzirnem varovanju idej narodne celokupnosti.

Jutri proslavimo svoj praznik in velika masa slovenskih delavcev, ki se tu združijo pod zastavo »N. D. O.«, bode dokazala, da je naša organizacija prešla v kri in meso našega delavstva. Jutri hočemo se odpočiti na poti borbe do cilja in ponosno gledati ne le na veliko število naših delavcev v Trstu, marveč tudi bomo videli, da zrno zasejano povsod po deželi je že šlo v klasje: Naše vrle

podružnice po deželi pridejo pozdravit svojo matico, »N. D. O.« v Trstu.

Kaj je dosegla »N. D. O.« po letu dni delovanja, kaj se še osnuje in kaj dozori v najbližji prihodnosti, to bomo s ponosom in radostjo konstatirali na občnem zboru, ki se bo vršil v najkrajšem času. Jutri pa proslavimo apoteozo slovenskega delavstva.

V slavnostnem razpoloženju je tudi naš list zagledal luč sveta. »NARODNI DELAVEC« stopa danes skromno pred Vas, slovenske delavce; on, Vaš list, glasilo Vaše »N. D. O.«

S tem je v eni besedi povedan naš program. Navdušeno se hočemo boriti za one ideale, ki so vteleseni v »Narodni delavski organizaciji«, pošteno a brezobzirno proti onim, ki jih teptajo.

Skromen je še naš list, a on hoče živeti in se razvijati. Za to, slovenski delavec, ljubi ga; on je Tvoj list in od Tebe je odvisen njegov razvoj. Skupaj se hočemo boriti za duševni in gmotni blagor slovenskega delavstva. Biti hočemo z Vami:

Zavedni Slovenci, zavedni delavci!

Himna narodnega delavca

Moči dela, rodu v slavo
bratje, složni v trdno vez,
vsí pod delavsko zastavo
stopimo, sovražju v jez!

Naša delavska zastava
plapola, nas kliče v boj,
za naš narod, naša prava,
za naš stan in trud in znoj.

Moč dlani in moč prosvete
združena naj vlada svet,
naj stepta krivice klete,
bojno kopje vrazjih čet.

Vsi pod geslom; „Delu, Rodu
gremo zmago vojevat“
stopajmo!! Kot zvezd na svodu
bode nas — ob bratu brat,

Če je pa ta številka skozi tri dni enaka zakaj pa ni tudi na ostale 3 dneve enakomerno razdeljena? To mora imeti svoj posebni vzrok, da je v ponedeljek za dobro tretjino ali še več povečano število nesreč! Ne da se dvomiti zakaj? Ponedeljek je dan, ki sledi takozvanemu nedeljskemu počitku. In vzrok je iskati v tem, da mnogo delavcev prihaja na delo še omamljenih in zaspanih po nedeljskem in ponočnem popivanju, da so vsled tega manje oprezni in pazljivi na svojem opasnem delu in premalo spočiti. Ker se običajno nadaljuje popivanje tudi v ponedeljek, provzročajo to tudi ob torkih izredno visoko število nezgod. Čim se pa mošnjček stisne, strezne se tudi nespametni veseljak, ki je prihodnje dneve v manjši nevarnosti ponesrečiti, kakor se to razvidi iz gornje tablice.

Da je res kar smo povedali, dokazuje posebno jasno ona druga vrsta, kjer so našteje nesreče na delu pri ženskah. Te ne običajajo v nedeljo popivati in se res spočijejo, zato jih pa ob ponedeljskih niti polovica toliko nesreč ne zadevuje, kakor ob drugih dnevih (to je komaj 4 namesto 10 do 12).

Iz tega pač jasno izhaja, da je pripisati marsikako nesrečo nespametnemu živianju počitka; in če primerjamo moško vrsto z žensko, je verjetno, da si je ob ponedeljskih najbrže polovica ponesrečencev sama zakrivila svojo nesrečo.

Ob sobotah pomnožujejo se pa nesreče, ker se morajo žuriti delavci, da se kolikor možno konča delo.

Zanimivo in poučno je slediti še poročilu istega Tillekopa, ki je tudi zapisoval ob kateri uri so se pripetile vse one nezgode na delu. Sestavil si je po svojih opazovanjih tole pregledno tablico nezgod (ne oziraje se na dneve).

Ponesrečilo je delavcev

	moških	ženskih
od 6—8 ure dopoldne	13	4
" 8—10 "	28	11
" 10—12 "	54	14
" 1—3 popoldne	23	6
" 3—5 "	55	10

Iz tega pregleda spoznava se jasno, kako se število nesreč postopno in hitro viša, da preseza opoldne celo štirikratno število nezgod (ako isto primerjamo z onim v jutranjih urah) ter na dalje, kako pojemajo nezgode vsled opoldanskega počitka v prvih urah popoldanskega, a se potem še hitreje pomnožujejo.

To jako redovito naraščanje nesreč proti popoldne in proti večeru je brezdvomno pripisovati množecoj se utrujenosti in pojemajočji pazljivosti delavca! Ne samo jutranje ure, skoraj bolj one popoldanske kaj jasno kažejo koliko velja za varnost in zmožnost delavca vsaki pravilni, če tudi kratki počitek.

To so nepobitni dokazi, ki gotovo veljajo povsod — ne samo v Kodanju, — in ki dokazujejo na eni strani delavcu potrebo pravičnega počitka, zlasti ob nedeljah, a na drugi strani delodajalcu opravičenost zahteve krajšega delavnega časa (8 ur) za težka dela.

Odgov. urednik: ALOJZIJ TOBAJ, Lastnica in izdajateljica „NARODNA DELAVSKA ORGANIZACIJA“ v Trstu. — Tiska: TISKARNA „EDINOST“ v Trstu.

Književne novosti.

GREGORČIČ: **Poezije**, zv. IV. K 2-20
vezano " 3-20
GOVEKAR: **„Dobra gospodinja“**,
gospodarska knjiga za naše mlade
gospodinj, vezano 2-80
„Štiri ruske silke“, povesti —60
BENES: **„Brodskovski odvetnik“** 1-50
Kip Gregorčiča 4—

Vsakovrstne mašne knjige po raznih cenah.

Balončki v narodnih barvah po raznih cenah.

NOVOST! NOVOST!

**Nakiti za dvorane in vrte pri
zabavah**

v belo-modro-rudečih barvah, komad po 4 metre dolg stane po 40, 50, 60 in 80 vinarjev.

Vse te knjige, papir in potrebščine dajejo se v

**Slovanski knjigarni in papirnici
Josip Gorenjec**

TRST. — Ulica Valdirivo 40.

Anton Jerkič, odlikovani fotografski atelje za moderno slikanje

GORICA, Gosposka ulica št. 7.
ELEKTROFOTOGRAFSKI ATELJE
TRST, Via delle Poste št. 10
SVOJI K SVOJIM!

Podpisani priporoča članom „N. D. O.“ svojo dobro znano

„Kavarno Trieste“

v ulici del Belvedere 47

kjer bodo našli na razpolago vsakovrstne slovenske, italijanske in nemške časopise.
Teodor Maroos.

Kdor hoče piti dober

teran

ali dobro

: vipavsko :

ali pa najbolje

istrsko vino

naj se oglasi v gostilni pri »STARI BRESKVI« ki je last Hinka Kosiča v ulici del Belvedere 17, kjer dobi tudi najizvrstnejšo kuhinjo in vse to po najzmernejših cenah.

Fran Žagar

priporoča svojo

prodajalnico jestvin in založo
plinovih mrežic

ulica Commerciale št. 15.

Razpošilja proti povzetju pakete po 5 kg vsakršnega jestvinskega blaga: kavo, čaj, riž, testenine, olje itd. itd.

Prevode vsakršnih spisov ali tiskovin **prevaja** iz slovenščine ali hrvaščine na italijanščino ozir. nasprotno, v tem popolnoma izvežbana oseba. Naslov v uradih »Narodne delavske organizacije« ulica Lavatoio št. 1, I.

Podpisani priporoča sl. občinstvu svojo dobroznano

gostilno s krasnim vrtom

„Al buon ritrovo“

v ulici Stadion št. 19,

kjer toči kraški teran prve vrste, najboljše istrsko belo in črno vino, poleg tega izvrstno vipavsko in tudi dalmatinsko vino, kakor tudi Dreherjevo pivo ter more poslužiti z domačo kuhinjo kakor tudi z mrzlimi jedili. — Posebno ugodno za delavce.

Za obilen obisk se priporoča rodoljub
Andrej Furlan.

„TRŽAŠKA POSOJILNICA IN HRANILNICA“

registrovana zadruga z omejenim poročtvom.

Piazza della Caserma št. 2, I. n. — TRST — V lastni hiši.

(Vhod po glavnih stopnicah). — TELEFON št. 952.

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud in jih obrestuje po

4%

Rentni davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vloga se lahko po 1 K. Posojila daja na vknjižbo po dogovoru 5%—6%, na menjice po 6%, na zastave po 5%, in na amortizacijo za daljšo dobo po dogovoru.

Uradne ure: od 9.—12. ure dopoldne in od 3.—5. popoldne.

Izplačuje se vsaki dan ob uradnih urah. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Ima najmodernejše urejeno varnostno celico za shrambo vrednostnih papirjev, listin itd. kakor tudi hranilne pušice, s katerimi se najuspešneje navaja štediti svojo deco.

Poštno-hranilnični račun 816'004.

Delniška glavnica:
K 10.000.000.

Telefon 19-95.

OSREDNJA BANKA ČEŠKIH HRANILNIC

Podružnica v Trstu — Piazza del Ponterosso 3.

Vlog okoli:

K 85.000.000

Naslov za brz.: SPOROBANKA.

4 1/4 % vloge na knjižice.

Menjalnica. BANČNO TRGOVANJE VSEH VRST. — Premijene vloge po 4 3/4 %

Centrala denarnih zavodov avstro-ogrskih. — Izdaja sirotinsko-varne 4% bančne obligacije

Vloge na tekoči račun do **4 1/4 %**

JADRANSKA BANKA v TRSTU

Via della Cassa di Risparmio št. 5 (lastno poslopje)

KUPUJE IN PRODAJA
VREDNOSTNE PAPIRJE
(RENTE, OBLIGACIJE, ZASTAVNA PISMA,
PRIJORITETE, DELNICE, SREČKE i. t. d.)

VALUTE IN DEVIZE
PREDUJMI NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGA
LEŽEČE V JAVNIH SKLADIŠČIH.

Eskomt menic in inkaso, borzna naročila
SAFEDE-POŠITS

Promese k vsem zrebanjem. — Zavarovanje srečk.

Menjalnica

4 1/4 % VLOGE NA KNJIŽICE.
— TEKOCI IN ZIRO RAČUN —
VLOŽENI DENAR OBRESTUJE
SE OD DNE VLOGE DO DNE VDIGA.

STAVBNI KREDITI - KREDITI PROTI
— DOKUMENTOM VKRANJA. —

Uradne ure: 9.—12., 2-30—5-30. — Brzjavil: „JADRANSKA“ — Trst. — Telefon: 1463 in 793.